

Informatív

információk a PTE EKTK IOO tájékoztatóinak
szakirodalmi szemle

2021/május

II./5. sz.

Könyvtári Figyelő

Regisztráció Bejelentkezés

Könyvtári Figyelő 67. Évf. 1. Szám (2021) <http://ojs.elte.hu/kf/issue/view/203>

Szakmai ismeretek és készségek – átalakuló hivatás. Válogatott könyvtártudományi tanulmányok.
Szerk. Barátné Hajdu Ágnes. Budapest, Magyar Könyvtárosok Egyesülete, 2020.

A könyvtáros szakma új kihívásaihoz kapcsolódóan a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) 2016-tól kezdődően évente szervezett egy-egy nemzetközi konferenciát a megújuló könyvtáros hivatás és az ehhez kapcsolódó kompetenciák témakörében. Mind a három alkalommal a szűkebb téma neves külföldi és hazai szakemberei tartottak előadást nagy érdeklődés mellett. A kötet szerkesztői fontosnak érezték, hogy az elhangzott előadásokból válogatva egy tematikus kötet szülessen, amely lehetőséget ad a hazai könyvtáros szakembereknek az egyes kérdések alaposabb megismerésére, továbbgondolására vagy éppen egy-egy jó gyakorlat átültetésére.

Bővebben: <http://ojs.elte.hu/kf/article/view/2304/2116>

Kulcsszavak: könyvtáros szakma, könyvtáros hivatás, kompetenciák

Információközvetítés és közösségépítés – multifunkciós könyvtári hálózatok

Kiszl Péter és Németh Katalin szerkesztésében *Információközvetítés és közösségépítés – multifunkciós könyvtári hálózatok* címmel jelent meg az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetének reprezentatív tanulmánykötete 2020-ban. A gyűjteményes kötet előszava szerint a magyar könyvtárügy nemzetközi kontextusba és történelmi távlatokba való helyezésével a tartalom az információközvetítés és a közösségépítés témákra fókuszál. Egyszerre reprezentálja az elméletet és a gyakorlatot, az interdiszciplináris könyvtár- és információ tudományhoz kapcsolódó határterületeket a legnagyobb magyar kulturális intézményrendszer, a könyvtári hálózat szövetében vizsgálva.

Bővebben: <http://ojs.elte.hu/kf/article/view/2305/2117>

Kulcsszavak: információközvetítés, közösségépítés, könyvtári hálózat, könyvtárosi hivatás, könyvtárosképzés -felsőfokú, könyvtárpolitikai tevékenység

Drótos László: Az OSZK webarchívumának 2020-as újdonságai

Az egyik fontos fejlemény, hogy az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) szervezeti megújulásának részeként az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályon belül létrejött egy önálló Webarchiválási Osztály, egyelőre ugyanazzal a három főállású munkatárssal, akik korábban az E-könyvtári Szolgáltatások Osztály keretében végezték ezt a munkát. A szoros kapcsolat természetesen továbbra is megmaradt az elektronikus könyvtári gyűjteményekkel, hiszen a webarchívum azokat az online forrásokat is menti, amelyekből részben a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK), az Elektronikus Periodika Adatbázis (EPA) és a Digitális Képtár (DKA) is gyarapodik, csak egyedi dokumentumok helyett webhely szinten archiválják őket.

A webarchivum.oszk.hu címen 2020 februárjában indult új honlapon keresni és böngészni lehet a nyilvános archívum anyagában, metaadat szinten kereshetők a zárt gyűjteményben levő webhelyek, és itt érhetőek el a projekt hírei és dokumentumai is. Mivel az internetes tartalmak tömeges megőrzése hazánkban még újdonságnak számít, ezért az oldalt egyben tudásbázisnak is szánják, melyhez egy.wiki is kapcsolódik. A honlapon külön menüpontokat hoztak létre az archívum felhasználói, a tartalomgazdák, a téma iránt érdeklődő közgyűjteményi és egyéb szakemberek, valamint a sajtó munkatársai számára.

Bővebben: <http://ojs.elte.hu/kf/article/view/2296/2109>

Kulcsszavak: együttműködés, fejlesztési terv, internet, megőrzés, archiválás, nemzeti könyvtár, web

---

TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS

KÖNYVTÁR- ÉS INFORMÁCIÓTUDOMÁNYI SZAKFOLYÓIRAT

68. évf. 3-4 szám (2021) <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt>

Lévai Gábor: A könyvtárak jövője: Stratégiaváltás a társadalom megszólítása érdekében

A könyvtárak és a könyvolvasás népszerűsége egyre inkább csökken Magyarországon, ugyanis azt vesszük észre, hogy a beiratkozott olvasók száma folyamatosan csökken, illetve a rendszeres könyvolvasás is egyre ritkábban fordul elő. A könyvtárak és az intézetek igyekeztek sok megoldással élni, az elmúlt évek alatt, hogy ezt a folyamatot visszafordítsák. Ezekre a módszerekre azonban mindig egyfajta érdektelenség volt a válasz a társadalom részéről. Jelen tanulmányban arra keresem a választ, hogy miként lehetne ezt visszafordítani? A módszerekkel vagy a megvalósításukkal van a probléma, esetleg teljesen másban gyökerezik ez az ignorálás? A könyvtáraknak kell igazodnia a társadalomhoz, vagy a társadalmat kell igazítani a könyvtárak modelljéhez? És bármelyik is a megoldás, hogyan vitelezzük ki?

Bővebben: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/12952/14666>

Kulcsszavak: könyvtárhasználat, olvasási szokások, olvasáskutatás, public relations

---

2021/14. <http://www.kithirlevel.hu/index.php?oldal=kithir&szam=883&kithirev=2021>

Könyvtári stratégia 2021-re (könyvtár, vírusidőben)

2020 decemberében Mary Ellen Bates virtuális találkozót szervezett információs szakembereknek. Arról beszélgettek, hogy milyen stratégiákat hoznának magukkal 2021-be, és miket hagynának hátra. A webináriumról röviden [ide](#) kattintva olvashattok.

Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=konyvtari_strategia_2021-re_konyvtar_virusidoben_olvasoink_szavazata

Kulcsszavak: könyvtári stratégia, könyvtári szolgáltatások, digitális gyűjtemények, webinárium

---

Gyenge szakmai kommunikáció - alacsony szakmai utánpótlás

Közismert, hogy kevés a jelentkező a könyvtár-informatika szak nappali tagozatára. A közoktatási intézmények végzősei nem szívesen választják a társadalomban kialakult sztereotípiák szerint elévült, rosszul fizetett, perspektíva nélküli szakmát; az internet elterjedése is azt sugallja, hogy a közeljövőben nem lesz szükség könyvtárakra. A szakma tekintélyének hiánya legjobban a könyvtárosképző

intézményeket sújtja. A szerző szerint a megoldás a könyvtárosról alkotott kép megújítása fiatalokat vonzó tartalommal, ám a pályaeorientációval foglalkozó kutatásokban nem találhatók konkrét javaslatok a szkeptikus fiatalok meghódítására.

Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=gyenge_szakmai_kommunikacio_-_alacsony_szakmai_utangepotlas

Kulcsszavak: könyvtárosképzés, utánpótlás, pályakezdők, könyvtáros szakma

---

Felmérték a lakosság információs igényét - a kölcsönzésekben

Japán előregedő társadalmában különösen nagy hangsúlyt fektetnek kormányzati szinten az élethosszig tartó tanulásra, aminek elősegítésében a közkönyvtárak fontos szerepet játszanak. Az egész életen át tartó tanulás sikeres támogatásához a könyvtáraknak pontosan meg kell érteniük a lakosság igényeit, hogy azokat – korlátozott költségvetési kereteikből – jobban kiszolgálhassák. A cikk ehhez két közkönyvtár kölcsönzési adatait dolgozza fel: a tokiói Koto Kerületi Könyvtár és az Aichi prefektusbeli Tahara Városi Könyvtár statisztikáit. Ez a kutatás azért számít úttörőnek Japánban, mert más országokkal ellentétben a szigorú adatvédelmi szabályok miatt eddig nem használták fel a közkönyvtárak kölcsönzési statisztikáit.

A kutatás során a kölcsönzési adatokat anonimizálták, majd a Koto Kerületi Könyvtár esetében a 2014 és 2017 közötti, a Tahara Városi Könyvtár esetében a 2000 és 2017 közötti kölcsönzések számát vetették össze a törzsállomány osztályozási rendszere szerinti tematikus kategóriákkal, majd kiszámították a kihasználtságot (a kölcsönzések számát elosztva az állomány nagyságával) és a könyv beszerzése és első kölcsönzése között eltelt időt is. (A gyerekkönyveket, az ifjúsági irodalmat, az időszakos kiadványokat és az online forrásokat, továbbá a helyben használatot nem vették tekintetbe.)

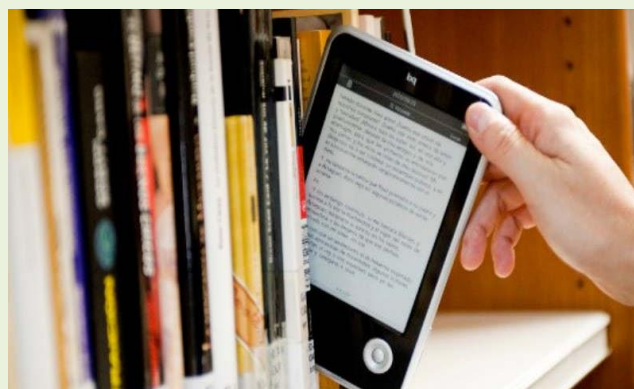
Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=felmertek_a_lakossag_informacios_igeyet_-_a_kolcsonzesekbol

Kulcsszavak: kölcsönzési szokások, felmérés, elemzés, igényvezérelt beszerzés támogatása

---

42%-kal nőtt az e-könyvek kölcsönzése 2020-ra

Az erős növekedés főleg a meglévő olvasóknak köszönhető - derül ki a holland Királyi Könyvtár jelentéséből. 2020-ban egy felhasználó átlagosan 23 e-könyvet kölcsönzött. 2019-ben ez körülbelül 15 könyv volt. Eszerint a nemzeti, azaz a Királyi Könyvtár által működtetett Online Könyvtár felhasználóinak többsége fizikailag és digitálisan is kölcsönöz, és éppen a válságidőben kezdtek el teljesen digitálisan olvasni.

Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=42%-kal_nott_az_e-konyvek_kolcsonzese_2020-ra

Kulcsszavak: e-könyv, felmérés, olvasási szokások, kölcsönzési szokások, digitális olvasás, Hollandia

---

2021/15 <http://www.kithirlevel.hu/index.php?oldal=kithir&szam=887&kithirev=2021>

A nemzeti könyvtár biztosítja az e-könyvek kölcsönzését - a többi könyvtár ezt közvetíti

Az e-könyvek kölcsönzése bonyolult technikai és jogi folyamat. Ezért nem éri meg, hogy egyes könyvtárak egyedül vágjanak bele. A holland gyakorlatról a közelmúltban Makkai Deuten Réka beszélt a Hollandiai Mikes Kelemen Kör, a KIT Hírlevel és a Magyar Információbrókerek Egyesülete közös rendezvényén. Mint elmondta: a Királyi Könyvtár (KB) az e-könyv-kölcsönzés működtetője. A könyvtárak pedig rajta keresztül szolgáltatnak - leginkább a KB által készített honlapon keresztül.

Makkai Deuten Réka előadását [ide](#) kattintva nézheted meg.

Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=a_nemzeti_konyvtar_biztositja_az_e-konyvek_kolcsonzeset_-_a_tobbi_konyvtar_ert_kozvetiti

Kulcsszavak: e-könyv szolgáltatás, e-könyv kölcsönzés, nemzeti könyvtár, Hollandia

---

Új könyvtárbelső - külső ráfordítás nélkül tervezik növelni a használói elégedettséget a Halisban

Nem meglepő eljárás, hogy az áruházak, boltok időnként átrendezik áruikat. Ennek célja, hogy megtörjék a vevői rutint; a korábban megszokásból bejárt útvonalak helyett másfelé haladva addig nem vásárolt termékekbe is beleakadjanak. „Természetes fény, elhatárolt terek, könnyen követhető raktári rend” - így foglalta össze Czupi Gyula igazgató a Halis-könyvtár új belső elrendezését. Aki a könyvtárba lép, azt láthatja, hogy a polcok korábbi katonás rendjét egyfajta játékosság vette át, és valóban inspiráló terek, zugok jöttek létre. Az átalakítást új bútorok vásárlása nélkül valósították meg!

Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=uj_konyvtarbelso_-_kulso_raforditas_nelkul_tervezik_novelni_a_hasznaloi_elegedettséget_a_halisban

Kulcsszavak: könyvtári terek, térrendezés, használói elégedettség növelése

Új könyvtárbelső - külső ráfordítás nélkül tervezik növelni a használói elégedettséget a Halisban

---

Mely könyvtári tevékenység válik feleslegessé a digitalizálással?

A válságok - így a koronavírus-pandémia is - lehetőséget kínálnak a szakma számára a prioritások újragondolására, és arra kényszerítenek, hogy mérlegeljünk, mi igazán fontos, mi felesleges, és mi a nélkülözhetetlen. A könyvtárosok már egy ideje töprengenek azon, melyik feladatuk lesz a digitális átalakulás során felesleges, melyik marad meg, és milyen új feladatok születnek majd. A középpontban kétségtelenül a könyvtári állomány jelentőségének kérdése áll: az állományé, amely évszázadokon át gyarapodik, növekszik, s gyűjteménnyé válik.

Bővebben:

http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=mely_konyvtari_tevékenyseg_valik_feleslegesse_a_digitalizalassal

Forrás: <http://www.kithirlevel.hu/k.php?k=25742&s=1&h=w>

Kulcsszavak: digitalizálás, könyvtári szolgáltatások, COVID-19, Németország

---

Kereshetők a szovjet táborok magyar foglyainak adatai - iratfeldolgozási specialitások

Lehetnek benne elírások, félrefordítások, ellentmondásos információk, mégis hiánypótló a Szovjetunióba hurcolt második világháborús magyar hadifoglyokról a Magyar Nemzeti Levéltár honlapjára felkerült, 682 ezer kartonból álló [adatbázis](#).

Bővebben:

http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=kereshetok_a_szovjet_taborok_magyar_foglyainak_adatai_-_iratfeldolgozasi_specialitasok

Kulcsszavak: adatbázis, hadifoglyok, tájékoztatás, információforrás

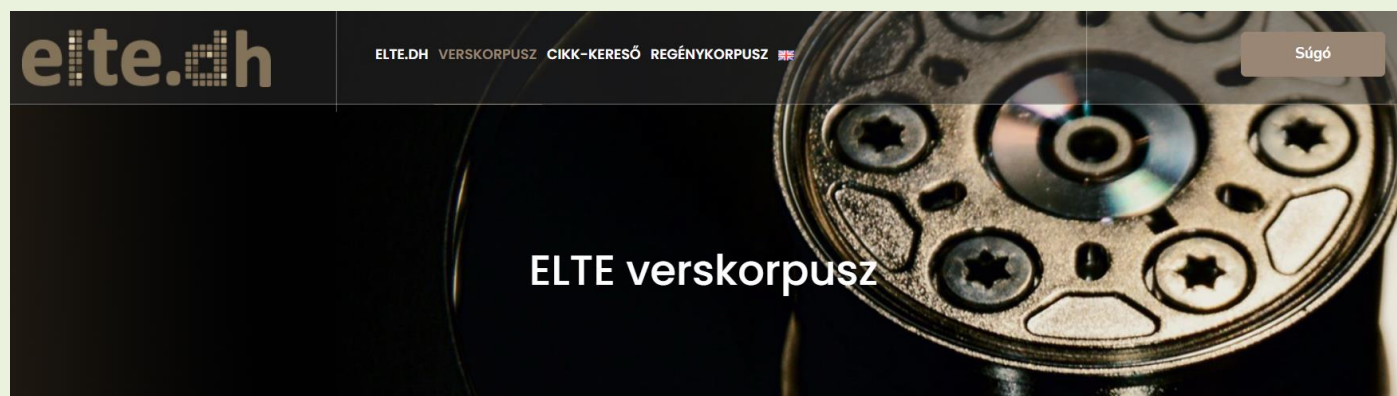

Hasznos adatbázis vers- és regényelemzéshez is - adatbázist hoztak létre az ELTE kutatói

A különleges gyűjtemény a szerzői jogi védelem alatt már nem álló, a Magyar Elektronikus Könyvtár állományában megtalálható magyar műveket listázza és elemzi nyelvi jellemzőik alapján. Bár az oldalt elsősorban kutatóknak, egyetemistáknak és tanároknak fejlesztették ki, a készítőik úgy vélik, hogy a középiskolai vers- és regényelemzések során is hasznát vehetik a diákok. Az [adatbázis](#) mindenki számára elérhető.

Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=hasznos_adatbazis_vers- es_regenyelemzeshez_is_-_adatbazist_hoztak_letre_az_elte_kutatoj

Kulcsszavak: adatbázis, verselemzés, regényelemzés, tájékoztatás, információforrás

Könyvtári kis színes

Enjoy
the
little
things

Az építész osztály lett a befutó a Katona József Könyvtár Ablak-tárlat versenyében

A pandémiás helyzetre való tekintettel 2021-ben rendhagyó módon nem a könyvtár nagytermében, hanem annak ablakaiban tekinthették meg az érdeklődők a Kecskeméti Képzőművészeti Szabadiskola növendékeinek munkáit. A könyvtár a 16 tablót a közösségi oldalán is megosztotta, amikre egészen április 5-ig lehetett leadni a lájk formájú szavazatokat. Szép számmal alakultak ki holtversenyek, de a közönség egyértelműen az építész osztályt emelte ki győztesként valamennyiük közül.

[Facebook oldalon megtekinthető pályaművek](#)

Bővebben: <https://hiros.hu/hirek/az-epitesz-osztaly-lett-a-befuto-a-katona-jozsef-konyvtar-ablak-tarlat-versenyeben>

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS AZ ÉV FIATAL KÖNYVTÁROSA DÍJ ELNYERÉSÉRE

Az MKE és az IKSZ ismét meghirdeti a 35 évnél fiatalabb kollégák számára Az év fiatal könyvtárosa díj elnyerésére irányuló pályázatát.

<http://iksz.org.hu/hir/palyazati-felhivas-az-ev-fiatal-konyvtarosa-dij-elnyeresere-1>

Ismert emberek, akikről nem gondoltad volna, hogy könyvtárosok voltak

Ha kíváncsi vagy, kattints a kérdésre ;)

[Who were librarians?](#)

Adatbázis ajánló

Kevésbé ismert e-könyv csomagok 2.

Az előző részben a Typotex e-könyves oldalával ismerkedtünk meg, a mostani alkalommal pedig a másik, saját fejlesztésű felülettel rendelkező gyűjteményt, a Kossuth Kiadó tartalmait nézzük át.

A többi kiadóhoz hasonlóan a Kossuth is egy teljesen különálló oldalt hozott létre az intézményi felhasználók részére, amely E-Zeusz néven fut a <https://zeusz.kossuth.hu/> címen. Jelenleg 220 szakkönyv érhető el rajta, amelyeket tudományterületek szerinti csoportosításban tudunk böngészni. (Ne lepődjünk meg, vannak olyan kategóriák, ahol csak egy-két könyv szerepel.)

The screenshot shows the E-Zeusz website interface. On the left is a navigation menu with categories like 'Egészség, életmód', 'Enciklopédiák', 'Filozófia, etika', 'Gazdaság', 'Irodalom- és kultúrtörténet', 'Lélektan', 'Magyar történelem', 'Memoár, interjú', 'Művészet, művészettörténet', and 'Nyelvtanulás'. The main content area displays two book entries:

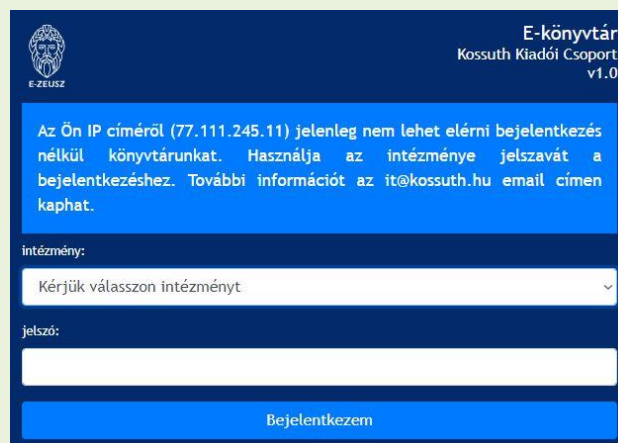
- Almár Iván: Kozmikus társkereső**
Exobolygók, asztrobiológia és SETI a XXI. században
Kiadó: Kossuth Kiadó
A „kísérteties csönd” ellenére találhatunk-e társakat az univerzumban? Miért vált sokféle alapvető tudományág összefogásával kiterjedtebb kutatási programmá egy a földtől függetlenül létrejött élet keresése a XXI. században? – erről szól legújabb könyvében Almár Iván ismert csillagász-úrkutató, aki 2008-ban elnyerte a nemzetközi SETI Liga Giordano Bruno-díját is.
A könyv megírásakor tudatosan törekedett arra, hogy más szemszögből és másképpen írjon a Földön kívüli értelem kereséséről, a SETI-ről, mint korábban. A problémát egy igen gyorsan fejlődő nagy téma alkotóelemének tekinti, amely három részből áll:
- Földünk párjának, vagyis egy Föld-szerű exobolygónak a kereséséből;
- Kitty Ferguson: Stephen Hawking élete és világa**
Fordította: Sódor Ádám
ISBN: 9789630971157
Kiadó: Kossuth Kiadó
Megjelenés éve: 2012
530 oldal
„Üdvözlöm. Stephen Hawking vagyok: fizikus, kozmológus és álmodozó. Bár nem tudok mozogni, és számítógépen keresztül kell beszélnem, az elmém szabad.” „Visszatekintve úgy tűnhet, hogy egy előre alaposan megtervezett menetrend szerint foglalkoztam a világegyetem eredetének és fejlődésének leailelntéséhh problémáival. Ám

On the right side of the page, there are buttons for 'PDF - olvasás' and 'EPUB - letöltés' for each book.

A Kossuth mellett a kiadói csoportjába tartozó Noran Libro és Ventus Libro könyvei is előfordulnak a gyűjteményben. A szakirodalmi kötetek nagyrészt a történelem, politikatudomány, filozófia, lélektan és szociálpszichológia témakörében jelentek meg. A kiadványok pdf, illetve egy részük emellett epub formátumban is elérhető. A pdf-nél (a Typotex-hez hasonlóan) itt sincs letöltési funkció, és könyvrészletek letöltésére sincs lehetőség, így legfeljebb a Ctrl C + Ctrl V billentyűkombinációval tudunk szöveget menteni.

Az otthoni elérés proxy-n keresztül vagy egy jelszó megadása után lehetséges (tehát itt nincs eduID-s/Neptun kódos azonosítás). A jelszót én tudom megadni az érdeklődőnek, publikus felületen sajnos nem lehet közzétenni.

A keresési lehetőségek kevésbé szélesek, mint amit más kiadóknál megszokhattunk. A szerző és a cím mellett még két mezőben kereshetünk: az egyik a „leírás”, ami gyakorlatilag a fülszöveget jelenti. Az alapértelmezett

„mindenhol” pedig a fenti háromban keres; tehát a teljes szövegben vagy a kiadási év szerinti keresésre itt nincs mód. Az egyes könyvek pdf-jeinek megnyitása után a Ctrl F lehetőséggel tudunk keresni a dokumentumon belül.

Összefoglalva, a Kossuth felülete a többi kiadói oldalhoz képest meglehetősen egyszerűnek tűnik, hiányoznak belőle a máshol megszokott hasznos funkciók, ezért lehet, hogy elsőre kevésbé lelkesen böngészünk rajta. Ugyanakkor, mint láttuk, ilyen formában is alkalmas a tájékoztatásra, ezért nem érdemes megfedkezni róla.

*Informatív – szakirodalmi szemle – Kiadó: PTE EK TK Információs és
Olvasószolgálati Osztály*

Szerkesztők: Auth-Csörge Ágnes, Bedő Márta

Felelős kiadó: Szeberényi Gábor főigazgató

